

BOLESNICI S PSIHIČKOG STAJALIŠTA I KRŠĆANSKI ODNOS PREMA NJIMA

Nakon Koncila se kroz život Crkve govori o reformama, o dužnostima, o opasnostima, o nadi, posebno o obnovi. Obnova je uvijek bila preokret za mnoge, a to je ona i danas. Obnova je zaista zahvatila razna područja u Crkvi. Vjernici žele i očekuju obnovu svoga vlastitog života kroz razne oblike obnove Crkve. Oni koji trpe pitaju: Gdje je naše mjesto na tom planu? Da li mi i dalje ostajemo samo promatrači, ili možemo biti građitelji, nadahnjivatelji, oni koji doprinose svoj udio?

Osnovni stav

Bog je neizbrisivim slovima utisnuo u srce svakog čovjeka želju da bude potpun čovjek, osjećaj poštovanja prema drugim ljudima i spremnost da se pomogne potrebnima i onima koji trpe. Kad je riječ o bližnjima, mi kršćani trebamo otkriti Boga na licu svakog čovjeka, bez obzira na rasu ili klasu, na vjeru ili nevjeru. Od nas traži i Bog i ljudi da budemo više ljudi, da osjećamo sve teškoće, boli i nevolje svakoga brata u Kristu. Iz toga se onda javlja nutarnja želja koja nas potiče da iziđemo iz sebe, da se odrećemo udobnosti i pomognemo onima koji očekuju našu pomoć, da bismo tako po njima ispunili zapovijed ljubavi.

Naš odnos prema bolesnicima treba se temeljiti na našem kršćanskom življenju i od njega proizlaziti. Pod tim kutom trebamo gledati na one koji trpe i o njima razmišljati, jer jedino tako možemo pravo ocijeniti vrijednost rada među bolesnicima i nemoćnicima. Oni koji djeluju među bolesnicima, dajući sebe bez uzvraćanja, zaista su kvasac koji uskisava čitavo tijesto. To je svjedočenje koje izgrađuje više nego riječi. To je svjetlo kojim Crkva svijetli među narodima. Dokaz je zato Majka Terezija, ovogodišnja nobelovka za mir, i svi oni koji su poput nje pošli putem žrtve i ljubavi u korist najpotrebnijima.

Vrste bolesnika

Ako želimo upoznati bolesnike s psihičkog stajališta, potrebno ih je svrstati u tri grupe: 1. nemoćni starci; 2. nepokretni bolesnici; 3. invalidi. Svaka od tih grupa bolesnika ima svojih specifičnosti s psihičkog stajališta. Potrebno je uočiti te specifičnosti i u skladu s njima postupati s bolesnicima. Ovdje želim iznijeti svoja iskustva u radu s bolesnicima.

Nemoćni starci i starice

Neki nemoćni starci i starice provode svoju starost kod kuće sa svojom rodbinom, neki pak u domu staraca, a neki žive sami u svojim stanovima.

a) Oni koji žive sa svojima, redovito imaju sve što im treba. Ukućani ih ne daju iz kuće, nikomu ih ne povjeravaju, iskazivaju im pažnju nastojeći im udovoljiti u svim materijalnim potrebama tako da ni u čemu ne bi oskudjevali. Za njih se žrtvuju u potpunosti. Ako rodbina još vodi računa o duhovnim potrebama svojih staraca, onda je to idealna obiteljska zajednica koju Gospodin blagoslivlje, dijeli svoj mir i koja tako odgaja svoje mlade članove. Na žalost, danas je rijetko naći takvih obitelji.

b) Nemoćni starci i starice koji su smješteni u staračke domove često pružaju bolne prizore. Njihove ispaćene oči kao da zovu, pitaju i traže. Iako su oni smještajem u te ustanove dobili ono što im je najpotrebnije u materijalnom pogledu, ipak oskudijevaju u ljubavi. Kad se prođe hodnikom, mnogi od njih pozdravljaju. Svojim pogledom i pozdravom kao da pozivaju: dođi k meni, da se s tobom porazgovorim, da ti rečem sve što mi je teško, jer ovdje gdje živim nema onoga tko bi me saslušao. Posluga ovdje trči, obavlja poslove koje mora završiti kroz osam sati radnog vremena. I ovdje kao da mnogi rade samo za plaću, pa često puta imaju tvrdo srce.

Takvi starci ili starice trebaju nas da ih saslušamo do kraja, da se izgovore pričajući na dugo i široko svoje doživljaje iz života. Strpljenje se od nas traži da bismo mogli saslušati te duge priče, posebno ako smo ih već čuli nekoliko puta. Strpljivost je u današnje vrijeme za sve nas velika krepost. Svi smo naime s mnogim zaduženjima, svi trčimo, malo tko ima vremena, svima još mnogo toga treba. Zbog toga teško se tko nađe da strpljivo sluša dosadne priče staraca i starica osamljenih u sobama staračkih domova. Mi ćemo im najviše pomoći ako od njih ne bježimo nego ih ljubazno susrećemo, strpljivo ih saslušamo i s njima razgovaramo.

c) Osamljeni i napušteni starci u svojim stanovima veliki je problem i obaveza za nas kršćane. Oni ne samo da se osjećaju osamljenima nego su i stvarno sami. Živeći sami pod teškim uslovima, oni se nikako ne pomiruju sa svojom starošću koja je svaki dan sve veća i sve teža. Njihova narav postaje sve više odbojnija, jer se sve više zatvaraju u same sebe. Ako posjeduju neku imovinu, štednu knjižicu, neko imanje, sve se čvršće povezuju uz ta materijalna dobra očekujući neku pogodnu osobu po vlastitom ukusu koja bi s njima nosila brige života, ali im se takva osoba nikada ne pojavljuje. Takvi starci i starice često su sasvim zaboravljeni i od svakoga ostavljeni. Oni pokazuju nepovjerenje i prema onima koji ih dobronamjerno posjećuju. U svojoj osamljenosti boje se svega. Boje se da će im se oduzeti stan, da će ih netko pokrasti, prevaniti itd. Stoga sve i svakoga gledaju s nepovjerenjem, premda čeznu za nekim.

Naša je dužnost da takvim povratimo povjerenje iskazujući im iskrenu ljubav i spremnost da im pomognemo u njihovim potrebama. Posebno trebamo nastojati da oni iskoriste svoju osamu za vlastito duhovno dobro, da razmisle kako su proveli svoj dosadašnji život i da se sprema za svoj konačni susret s Kristom.

Nepokretni bolesnici

Drugu grupu bolesnika sačinjavaju oni koje je bolest privezala uz krevet. Među takvima ima i starijih i mlađih osoba. Svi su oni, manje-više, potišteni svojom patnjom, pa ne vide ništa osim svoga tereta kojeg se žele osloboditi po svaku cijenu. Stoga se uvijek zanimaju da li se je nešto pronašlo za njihovo ozdravljenje. Često su pod teškim psihičkim depresijama, jer vide kako vrijeme prolazi a njihovo se stanje ne mijenja: ne mogu hodati, sjediti, sami jesti, ni bilo što drugo učiniti bez tuđe pomoći. Ponekad izgube i nadu za životom, padaju u očaj i pomišljaju na najgore. Ipak se ova vrst bolesnika raduje posjetu, bez obzira da li je dotični vjernik ili ne. Oni žive od susreta do susreta brojeći dane i sate u iščekivanju ponovnog susreta. Svako novo lice koje se pokaže kod njih donosi im radost, jer im se tako razbije monotoniya života. Oni mogu imati sve udobnosti, a ipak se uvijek osjećaju osamljenima.

Pristup takvom bolesniku različit je od onoga k starici u staračkom domu. Posjet starici u staračkom domu traži od posjetitelja da se psihički spremi za taj posjet i da bude strpljiv, a posjet nepokretnom bolesniku osvježuje i hrabri samog posjetitelja. Posjetitelj koji je nepokretnom bolesniku poklonio ljubav i priuštio radost vraća se od njega pun radosti što je to učinio, a samog je bolesnika psihički podigao i rasteretio.

Da bi naš susret s nepokretnim bolesnicima bio na njihovu radost i duhovnu korist, potrebno je da u srcu nosimo istinsku i požrtvovnu ljubav prema njima prepoznajući u njima raspetog Krista. Bez te ljubavi nemoguće je bilo što učini za njih. Kada pak u njima gledamo raspetog Krista, imat ćemo snage da im pomognemo, jer bismo svi mi rado pomogli Kristu kad bismo ga susreli na križnom putu.

Požrtvovna ljubav djeluje na bolesnika kao lijek ne samo na njegovu psihu nego i na njegovo obraćenje. Riječi tu malo pomažu, pa ni najsnajmija propovijed ne može učiniti koliko može postići najmanji izraz nesebične ljubavi. Samo ta nesebična ljubav ne smije biti popraćena tugom, žalošću, zabrinutošću, razgovorom o bolesai, suzama, nego radošću i pjesmom. Naši razgovori i pružena ruka pomoćnica s toplinom Isusova srca prigoda su bolesniku za razmišljanje, što ga vodi pokori i obraćenju. Naši bi susreti s bolesnikom trebali završiti molitvom i Euharistijom. Euharistija je vrhunac duhovnog ozdravljenja i sjedinjenja s Kristom. Na tom jedinstvu s Kristom treba temeljiti izgradnju bolesnika. Jedino će tako on

imati snage nositi svoj životni križ, vidjeti vrijednost patnje i smisao svoga života. Da bi patnja bolesnika bila blago za Crkvu, moramo im pomoći da svoju patnju shvate kao Božji dar i da su oni upravo kao patnici korisni članovi Crkve.

No, mi smo dužni pomoći bolesnicima ne samo u duhovnom nego i u materijalnom i tjelesnom pogledu. Materijalno ćemo im pomoći ako se oni nalaze u siromaštvu, ali prvotno tako da im pomognemo doći do prava koja im pružaju naši socijalni zakoni. U tjelesnom pogledu trebamo im učiniti sve što bismo željeli da nama drugi učini kad bismo bili u njihovu položaju. Uvijek trebamo imati na pameti da ni nama nije osigurano zdravlje sve do starosti i smrti.

Invalidi

Treću grupu bolesnika sačinjavaju tjelesni invalidi. Njihov se broj povećava s povećanjem standarda. Bolnice i rehabilitacijski centri puni su tjelesnih invalida. To su oni koji ne vide, koji teško hodaju ili ne mogu hodati, koji imaju bilo koju tjelesnu povredu. Mi ih na ulicama ne vidimo mnogo. Gdje onda oni borave? Iz vlastitog iskustva znam da oni redovito borave u kući, jer iz obzira ne žele da ih ljudi vide. Zbog svojih tjelesnih nedostataka duševno trpe, osjećaju se osamljenima i zavide zdravima. Ne prihvaćajući svoju patnju i ne videći njezinu smisao, traže načina kako bi je prekinuli, jer su uvjereni da su svakome na teret i da njihov život nema smisla. Na žalost, ni mi dovoljno ne uviđamo da je život takvih ljudi dragocjeno blago. Stoga ga dovoljno i ne cijenimo niti se dovoljno trudimo da ga sakupimo i prinesemo na oltar za obraćenje grješnika, za potrebe Crkve, za razrovane obitelji, za napuštenu djecu, za jedinstvo i mir u Crkvi i za još mnoge druge potrebe.

Mala grupa vjernika-invalida kaže da oni ne mogu doći u Crkvu na nedjeljnu misu jer su oči sviju uprte u njih s izražajima sažaljenja. To strašno teško pada na njihovu dušu. Oni kažu: »Nama ne treba sažaljenja, jer mi nismo jadni zato što smo invalidi. Mi trebamo iskrenu ruku koja će nam pomoći i otvoreno srce koje će nas razumjeti.« Stoga je potrebno u tom pravcu odgajati zdrave. Zdravi nikada ne bi rekli invalidu »jadan« kad bi znali koliko to njega boli.

Današnje se društvo zaista trudi da se kroz humane organizacije i ustanove prihvati invalid kao ravnopravni građanin i da se uključi u privredu. Omogućuje mu rehabilitaciju pomoću zdravstvenih, školskih, rekreacijskih i sportskih centara. Nastoji u njemu otkriti talente kako bi koristio i sebi i društvu. Da bi se oslobodili kompleksa manje vrijednosti i uočili svoju vrijednost pred svijetom, s invalidima se priređuju utakmice, koncerti, solo pjevanje itd.

Invalidi su inače jako bliski među sobom. Oni se rado sastaju, međusobno razgovaraju, pomažu jedni drugima koliko mogu. Nas kršćane to treba potaknuti na razmišljanje koje će nas dovesti do spoznaje da i invalide Bog ljubi, te nas potaknuti da ih i mi ljubimo.

Zaključak

Cijelo naše nastojanje i djelovanje među bolesnicima bilo koje vrste trebalo bi imati za cilj da bolesnik uvidi smisao svoga života, da dobije snage na svom životnom putu i da on izvrši svoju otkupiteljsku misiju za sebe i za druge. To ćemo postići ako uspijemo bolesnika usko povezati s Kristom i njegovim patnjama. Jedino u uskoj povezanosti s Kristom patnikom bolesnik će uvidjeti smisao svoje patnje, otkriti svoju korisnost i svoje pravo mjesto u društvu i u Crkvi. Na tom planu su i bolesnici, prema riječima Sv. Oca, potrebni društvu. Zbog toga je Isus i pozvao bol da iziđe iz svoje očajničke nekorisnosti te postane pozitivni dio dobra.

PROPOVIJEDI KOJE VAM UPRAVO TREBAJU

O. FRANJO CAREV

SVI SU VISJELI O NJEGOVOJ RIJEČI

PROPOVIJEDI ZA NEDJELJE I BLAGDANE, GODINA — C.

Makarska 1979. — Cijena 150 din.

Propovijedi su izrađene uglavnom na temelju Evanđelja pojedinih nedjelja i blagdana, koja su za godinu C pretežno uzeta iz Lukina evanđelja. Želećida se što bolje uočiti evanđeoska poruka, autor najprije iznosi povijesni okvir dotičnoga evanđeoskog izvještaja, a onda tu poruku primjenjuje na današnje vrijeme potkrijepivši je brojnim citatima velikana duha i zgodama iz života.

Narudžbe: »Služba Božja«, Žrtava fašizma 1,
58300 Makarska.